

רשומות

הצעות חוק

20 בנובמבר 1967

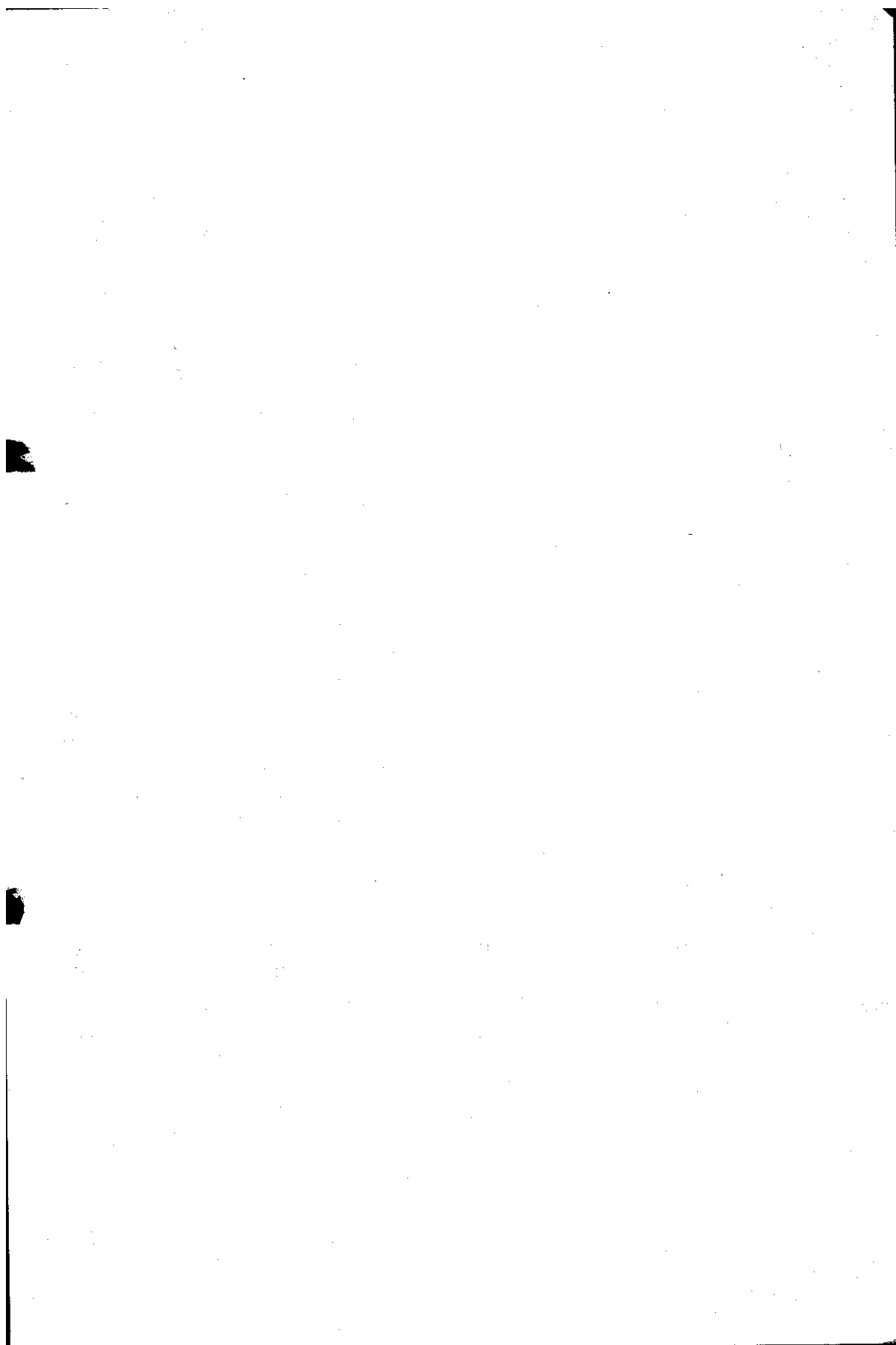
748

י"ז בחשוון תשכ"ח

עמוד

15

חוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח—1967.

חוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי תשכ"ח-1967

בית דין לעבודה
ולביטוח לאומי	1. בית דין לעבודה ולביטוח לאומי (להלן - בית הדין) יהיה של שתי ערכאות: בית דין אזורי ובית דין ארצי.
שופטים ונציגי
ציבור	2. לבית הדין יתמנו שופטים ונציגי ציבור.
הכשירות להיות
שופט	3. מי שכשיר להתמנות שופט בית משפט מחוזי, לפי חוק השופטים, תשי"ג-1953 (להלן - חוק השופטים), כשיר להתמנות שופט בית הדין (להלן - שופט).
מינוי שופטים	4. (א) על מינויו של שופט יחול הפרק השני של חוק השופטים, למעט סעיפים 8 עד 10, אלא שחברי הממשלה בועדת המינויים יהיו שר המשפטים ושר העבודה.
(ב) היו שר המשפטים ושר העבודה סבורים, שלענין מסויים, או לתקופה מסויימת, רצוי ששופט משופטי בתי המשפט יכהן כשופט בבית הדין, יודיעו על כך לנשיא בית המשפט העליון, והוא רשאי למנות, בהסכמת המחמנה, שופט בית המשפט העליון או שופט בית משפט מחוזי להיות שופט בית הדין לאותו ענין או לאותה תקופה.
נשיא בית הדין
הארצי	5. נשיא בית הדין הארצי וסגנו יתמנו בדרך שנקבעה למינוי שופט.
שופט ראשי	6. בבית דין אזורי שיש בו יותר משופט אחד ימנה נשיא בית הדין הארצי, בהסכמת שר המשפטים ושר העבודה, שופט אחד להיות שופט ראשי.
שופט בפועל	7. שר המשפטים, בהתייעצות עם שר העבודה ועם נשיא בית הדין הארצי, רשאי למנות, בהסכמת המחמנה, לכהונה בפועל שופט בית הדין הארצי כשופט ראשי או כשופט בית דין אזורי, ושופט בית דין אזורי כשופט בית הדין הארצי; כהונה בפועל, ברציפות או לסירוגין, לא תארך יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים, אך שופט שנתמנה לכהונה בפועל והתחיל בדיון יהיה מוסמך לסיימו גם לאחר תום תקופת המינוי.
מעמדו של שופט
בית הדין	8. הפרק השלישי, הרביעי והחמישי לחוק השופטים, למעט סעיפים 19, 20, 27, 28, 29 ו-30, יחולו לענין הכהונה, המעמד, הנאי השירות והשיפוט המשמעתי של שופטים.
ייחוד הכהונה	9. שופט לא יהיה חבר בכנסת, במועצה של רשות מקומית או בכל גוף נבחר או בהנהלה של ארגון עובדים או ארגון מעבידים, ולא יהיה מועמד לחברות כאמור, אולם רשאי הוא, בהסכמתו ובהסכמת שר המשפטים ושר העבודה, למלא באורח זמני תפקיד אחר מטעם המדינה או למלא תפקיד ציבורי אחר, אם לדעתם ולדעת נשיא בית הדין הארצי אין הדבר פוגע במעמדו כשופט.
נציגי ציבור	10. נציגי הציבור בבית הדין יהיו נציגי עובדים ומעבידים שיתמנו על ידי שר המשפטים ושר העבודה, לאחר התייעצות בארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה (להלן - ארגון העובדים) וארגונים ארציים של מעבידים שלדעת השרים הם יציגים ונוגעים בדבר (להלן - ארגוני מעבידים), ובלבד שנציגי הציבור בבית הדין הארצי יהיו מי שנתמלא בהם אחד מאלה:

1 ס"ח תשי"ג, עמ' 149.

- (1) הם חברים או זכאים להיות חברים בלשכת עורכי הדין בישראל ועסקו, ברציפות או לסירוגין, בישראל או בחוץ לארץ, עשר שנים לפחות, בעריכת דין, בתפקיד משפטי בשירות מדינת ישראל או בשירות אחר שאושרו על ידי שר המשפטים לענין סעיף 2 (2) (ב) לחוק השופטים;
- (2) הם בעלי נסיון בהוראה אקדמית במשפט, בכלכלה, ביחסי עבודה או במינהל ציבורי;
- (3) הם בעלי נסיון רב בתפקיד ארצי הקשור ביחסי עבודה שמילאו בארגון עובדים או בארגון מעבידים.

11. מינויו של נציג ציבור הוא לשלוש שנים, אך מותר לחזור ולמנותו. תקופת כהונה של נציגי ציבור
12. הודעה על מינוי נציג ציבור תפורסם ברשומות, ומשפורסמה ההודעה אין עוררין על המינוי. פרסום מינוי
13. נציג ציבור רשאי להתפטר מתפקידו לפני תום תקופת כהונתו במתן הודעה בכתב לשר המשפטים. התפטרות נציג ציבור
14. נציג ציבור שהתחיל כדיון יהיה מוסמך לסיימו גם לאחר תום כהונתו מכל סיבה שהיא. סיום משפטים
15. נוכח שר המשפטים, שנציג ציבור התנהג בצורה שאינה הולמת תפקיד של נציג ציבור בבית דין, רשאי הוא, בהתייעצות עם שר העבודה ולאחר שנתן לנציג הציבור הזדמנות להשמיע דברו, לשחרר את נציג הציבור מתפקידו. שחרור נציג ציבור מתפקיד
16. (א) אין על נציג ציבור מרות בעניני שפיטה, אלא מרותו של הדין.
(ב) בפעולתו בבית הדין יפעל נציג ציבור לפי מצפונו ולא יראה עצמו חייב נאמנות לארגון שבהתייעצות עמו נתמנה או לציבור שהוא מייצג. אי-חלתם של נציגי ציבור
17. (א) בבית דין אזורי יכול שהשופט יהא דן יהודי, אך לפי בקשת התובע, או לפי החלטת השופט, ובבית דין אזורי שיש בו יותר משופט אחד – לפי החלטת השופט הראשי, ידון בית הדין בשלושה, שהם השופט – והוא יהיה אב בית הדין – ושני נציגי ציבור, האחד מנציגי העובדים והאחד מנציגי המעבידים. הרכב בית הדין האזורי
- (ב) ההחלטה בדבר הרכב בית הדין תינתן לפני התחלת הדיון, ואין אחריה עוררין.
- (ג) במשפטים שבית הדין דן בהם בשלושה, תהיה לשופט סמכות –
- (1) לבדוק אם כתבי הטענות ערוכים כדין, למחוק כל דבר שאינו דרוש לענין ולברר מה הן השאלות שהן באמת שנויות במחלוקת בין בעלי הדין;
- (2) להתיר תיקון כתבי טענות או להורות על כך;
- (3) ליתן סעד זמני;
- (4) לערוך רשימת הפלוגתות;
- (5) לקבוע את שלבי הדיון בתובענה ואת ההסדר שבו יתבררו שאלות שבעובדה ושבמשפט וכן את הענינים שיתבררו;
- (6) להורות כל הוראה לסדר הדין שיש בה כדי לפשט את הדיון או להקל עליו.

18. מותב של בית דין אזורי ייקבע על ידי שופט, ואם היו באותו בית דין יותר משופט אחד — על ידי השופט הראשי, ויכול שייקבע לפרק זמן מסויים או לדיון בענין פלוני, או לדיון בענינים שבתחום ענף עבודה או מקצוע פלוני.

19. (א) בית הדין הארצי ידון —

(1) בענינים המגיעים אליו בערכאה ראשונה — כשבעה, שהם שלושה שופט-טים, שני נציגי עובדים ושני נציגי מעבידים;

(2) בענינים המגיעים אליו בערעור — בחמישה, שהם שלושה שופטים, נציג העובדים ונציג המעבידים, זולת אם החליט נשיא בית הדין, לפני תחילת הדיון, על הרכב של שבעה כאמור, אם על פי בקשת בעל דין ואם מיזמתו, ולאחר שראה כי יש בערעור שאלה כללית של כלכלה או של יחסי עבודה; ואין אחר החלטתו זו ולא כלום.

(ב) לשופט בבית הדין הארצי יהיו הסמכויות הנתונות לשופט בית דין אזורי על פי סעיף 17 (ג).

20. מותב של בית הדין הארצי ייקבע על ידי נשיא בית הדין; השתתף נשיא בית הדין במותב — יהיה הוא אב בית הדין; לא השתתף הנשיא במותב — יהיה אב בית הדין סגנו, ואם לא השתתף גם הסגן — הוותיק שבשופטים, ומבין בעלי ותק שוה — הקשיש שבהם.

21. (א) נציג ציבור שהוזמן ולא בא, בלי להראות סיבה סבירה לכך, וסבור היה אב בית הדין כי מן הדין לשחרר אותו מהמשך השתתפותו באותו ענין, רשאי הוא לשמוע את המשפט ללא השתתפותו.

(ב) נשאר המותב במספר זוגי והיו הדעות שקולות, תכריע דעתו של אב בית הדין.

22. שר המשפטים ושר העבודה יקימו בצו את בתי הדין האזוריים ויקבעו בו את מקום מושבם, אזור שיפוטם ומספר השופטים בכל אחד מהם; סעיפים 12 ו-14 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957², יחולו על בית דין אזורי בשינויים המחוייבים.

23. (א) לבית דין אזורי תהא סמכות ייחודית לדון —

(1) בתובענות הנובעות מיחסים בין עובד למעבידו שעילתן בחוזה עבודה, בהסכם קיבוצי או בכל דין החל על יחסי עבודה, לרבות תובענות בדבר עצם קיום יחסי עובד ומעביד;

(2) בכל ענין שמוענקת לו בו סמכות על פי התיקונים לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953³, ולחוקים אחרים, כמפורש בתוספת הראשונה.

(ב) לבית דין אזורי תהא הסמכות לדון בתובענות הקשורות ביחסים שבין עובד למעבידו שעילתן בפקודת הנויקין האזרחיים, 1944⁴, ובלבד שכל בעלי הדין הסכימו להתדיין לפניו.

(ג) לבית דין אזורי תהא הסמכות לדון בעבירות על החיקוקים המפורטים בתוספת השניה; שר המשפטים ושר העבודה רשאים, בתקנות ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, לתקן את התוספת השניה, להוסיף עליה ולגרוע ממנה; בהליכים לפי סעיף קטן זה ידון שופט יחיד ויחולו סדרי הדין ודיני הראיות החלים בהליכים פליליים בבתי המשפט.

² ס"ח תשי"ז, עמ' 148.

³ ס"ח תשי"ד, עמ' 6.

⁴ ע"ר 1944, מס' 1321 תוס' 1, עמ' 93.

(ד) לענין שבסמכות בית הדין לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב), דין המדינה כדין כל מעביד אחר.

24. (א) לבית הדין הארצי תהא הסמכות הייחודית לדון בסכסוך בין הצדדים להסכם קיבוצי בענין קיומו, תחולתו, פירושו, ביצועו או הפרתו או בכל ענין אחר הנוגע להסכם הקיבוצי, זולת אם נקבעה בהסכם הקיבוצי דרך אחרת לפסוק באלה.

(ב) נקבעה בהסכם קיבוצי דרך לפסוק בענין כאמור, ועבר, לדעת בית הדין, זמן סביר בלי שתופעל הדרך שנקבעה או בלי שפסקו על פיה, מוסמך בית הדין הארצי לדון בסכסוך על פי בקשת אחד הצדדים.

25. על פי בקשת הממשלה, או ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי המדינה, יהיה בית הדין הארצי מוסמך לקבוע עובדות בקשר לסכסוך עבודה בשירות המדינה; הוראה זו תחול, בשינויים לפי הענין, לגבי כל גוף הנתון לבקורת מבקר המדינה לפי חוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב].⁵

26. (א) פסק דין של בית דין אזורי ניתן לערעור לפני בית הדין הארצי, וכל החלטה אחרת של בית דין אזורי ניתנת לערעור אם נתקבלה רשות לכך בגוף ההחלטה או מנשיא בית הדין הארצי או סגנו.

(ב) בערעור על פסק דין בפלילים ידון בית הדין הארצי בשלושה שופטים בלבד, ויחולו בו סדר הדין ודיני הראיות החלים בערעורים פליליים בבית משפט.

(ג) פסק דין בערעור לפי סעיף קטן (ב) דינו לענין ערעור נוסף כדין פסק דין של בית משפט מחוזי בערעור פלילי.

27. שום דבר בחוק זה לא יתפרש כאילו הוא בא למנוע מסירת ענין פלוני לבוררות; אולם אם נושא הבוררות היחיד היה ענין שיש בו לבית הדין סמכות ייחודית לגביו, יהיו סמכויות בית המשפט בבוררות בידי בית הדין.

28. (א) בית דין אזורי ובית הדין הארצי כשאינו דן בערעור מוסמכים ליתן כל סעד שבית משפט מחוזי מוסמך לתתו, ובתחום סמכותם כוחם ככוחו של בית משפט מחוזי.

(ב) בית הדין הארצי הדן בערעור מוסמך לתת כל סעד שבית המשפט העליון מוסמך לתתו, ובתחום סמכותו כוחו ככוחו של בית המשפט העליון.

29. (א) ראה היועץ המשפטי לממשלה, שבהליך פלוני שלפני בית הדין כרוכים או נפגעים, או עלולים להיות כרוכים או נפגעים, זכות של מדינת ישראל, או זכות ציבורית או ענין ציבורי, רשאי הוא, לפי ראות עיניו, להתייצב באותו הליך ולהשמיע דברו, או להסמך במיוחד את נציגו לעשות זאת מטעמו.

(ב) בית הדין רשאי להתיר לארגון עובדים או לארגון מעבידים, שהם צד להסכם קיבוצי, להתייצב בכל הליך שבו נתון לפירוש אותו הסכם קיבוצי, ולהשמיע בו את טענותיו.

30. (א) במועדים שנקבעו לכך על ידי שופט ראשי או שופט, לפי הענין, רשאים בעלי הדין, המבקשים להתדיין בענין שבסמכותו, להתייצב בבית הדין האזורי שלא לפי כתב תביעה והזמנה לדין (להלן - דיון מהיר).

(ב) דיון מהיר יתקיים בהסכמת כל בעלי הדין וידון בו שופט יחיד.

⁵ ס"ח תשי"ח, עמ' 92.

- (ג) בדיון מהיר תהיה סמכות לשופט לפסוק הן לדין והן לפשרה.
 (ד) פסק דין בדיון מהיר אינו ניתן לערעור אלא אם נתקבלה רשות לכך בגוף הפסק או מנשיא בית הדין הארצי או סגנו.
 (ה) השופט רשאי להפסיק את הדיון המהיר בלי לפסוק בו, אם לדעתו נושא הדיון, הבעיות השנויות במחלוקת או מידת ההיזדקקות לעדים, אינם מאפשרים דיון מהיר ללא כתבי טענות.
 (ו) לא ינהגו לפי סעיף זה כשסכום התביעה, או שווי הנושא, עולה על סכום שקבע שר העבודה באישור ועדת העבודה של הכנסת.

31. בכפוף לאמור בסעיף 23 (ג) ו-26(ב) לא יהיה בית הדין קשור בדיני הראיות. ראיות
32. בכל ענין של סדר דין שאין עליו הוראה בחוק זה או בתקנות לפיו, ינהג בית הדין בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית משפט צדק. סדרי דין
33. בדיון מהיר – וברשות בית הדין גם בדיון אחר – רשאי בעל דין להיות מיוצג על ידי מי שקבע לכך ארגון עובדים או מעבידים שהמיוצג חבר בו; הייצוג יהיה על פי הרשאה מיוחדת בלבד, ואולם הודעה של המיוצג שנרשמה בפרוטוקול, שהוא חבר בארגון עובדים או מעבידים, לפי הענין, והוא מסכים להיות מיוצג על ידי מי שקבע לכך הארגון, דינה – לענין סעיף זה, כדין הרשאה מיוחדת. ייצוג
34. הרשאה, הן לעורך-דין והן לאדם אחר, לייצג בעל-דין בהליך לפני בית הדין – פטורה ממש בולים ומכל תשלום חובה אחר. פטור ממש בולים
35. התייעצות בית הדין היא סודית ולא ישתתפו בה אלא השופטים ונציגי הציבור שישבו בדין. התייעצות בית הדין
36. פסק דין של בית הדין דינו בכל הנוגע להוצאה לפועל כדין פסק דין של בית משפט, והוראות חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967⁶, והתקנות לפיו, יחולו בשינויים המחוייבים. הוצאה לפועל
37. לשופט יהיו כל הסמכויות על פי סעיפים 5 עד 8 לפקודת בזיון בית המשפט⁷ בשינויים המחוייבים, ולענין סעיף 8 לפקודה יהיו לבית הדין הארצי, במותב של שלושה שופטים, הסמכויות של בית המשפט העליון. בזיון בית הדין
38. סעיפים 32 עד 43 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, יחולו בשינויים המחוייבים על בית הדין, ובלבד שסמכות נשיא בית המשפט העליון לפי הסעיפים האמורים, למעט הסמכות על פי סעיף 42, תהיה מסורה לנשיא בית הדין הארצי. תחולת הוראות חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957
39. בתקציב בית הדין ישתתף-המוסד לביטוח לאומי בשיעור שיקבעו שרי האוצר, המשפ"ט והעבודה, לאחר התייעצות עם המוסד. תקציב
40. תחילתו של חוק זה היא כתום ששה חדשים מיום קבלתו בכנסת. תחילה
41. הליכים שערב תחילתו של חוק זה היו תלויים ועומדים בפני בית משפט, בית הדין לביטוח לאומי או רשות אחרת שבית דין אזורי בא במקומה מכוח התיקונים שבתוספת הראשונה, ינהגו בהם כאילו לא נכנס חוק זה לתקפו. הוראות מעבר

⁶ ס"ח 507, תשכ"א, עמ' 116.

⁷ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ג, עמ' 332.

- ביצוע תקנות 42. (א) שר המשפטים ושר העבודה ממונים על ביצוע חוק זה והם רשאים להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.
- (ב) שר המשפטים רשאי, לאחר התייעצות עם שר העבודה, להתקין תקנות בדבר סדר הדין בבית הדין, לרבות תקנות בדבר ערעורים וכן תקנות בדבר —
- (1) מועדים לישיבות הרגילות של בית הדין;
 - (2) פרסום פסקי דין;
 - (3) אגרות בית דין ופטור מהן;
 - (4) הערכת הוצאות המשפט וקביעת שכר טרחה של עורכי הדין ששופט רשאי להקציב להם בעד פעולותיהם לפני בית הדין;
 - (5) סעד משפטי;
 - (6) תשלום לנציגי ציבור;
 - (7) דמי נסיעה, אוכל ולינה וכן שכר בטלה של עדים.

תוספת ראשונה

(סעיף 23 (א) (2))

1. תיקון חוק הביטוח הלאומי
- בחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד—1953 —
- (1) בכל מקום שמדובר בו ב"בית הדין לביטוח לאומי" קרי "בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח—1967";
 - (2) בסעיף 31, בסעיף קטן (א), במקום "לפני בית המשפט ובבקשה לצו תשלום בנוגע לקצבה לפני הממונה על גביית השכר, כמשמעותו בחוק הגנת השכר, תשי"ח—1958" יבוא "לפני בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח—1967";
 - (3) בסעיף 31, בסעיף קטן (ב), במקום "בית משפט או בפני הממונה" יבוא "בית הדין האזורי";
 - (4) סעיפים 98 עד 103 ו-106 עד 111 — בטלים;
 - (5) בסעיף 116, במקום "91, 99, 101 (ב) ו-103" יבוא "91".
2. תיקון חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט—1949 —
- (1) סעיף 22 — בטל;
 - (2) בסעיף 23, בסעיף קטן (א), במקום "ועדת ערעור" יבוא "בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח—1967 (להלן — בית דין אזורי)";
 - (3) בסעיף 23, בסעיף קטן (ג), במקום "ועדת ערעור" יבוא "בית דין אזורי";
 - (4) בסעיף 23, בסעיף קטן (ד), במקום "ועדת ערעור צריכה" יבוא "בית דין אזורי צריך";
 - (5) בסעיף 24, במקום "ועדת ערעור רשאית" יבוא "בית דין אזורי רשאי";
 - (6) בסעיף 25, בסעיף קטן (א) יימחקו המלים "ולכל ועדת ערעור";
 - (7) בסעיף 25, במקום סעיף קטן (ג) יימחקו המלים "או לוועדת ערעור";

§ ס"ח תש"ט, עמ' 13.

- (8) בסעיף 26, בסעיף קטן (א) יימחקו המלים "ולועדות הערעור";
- (9) בסעיף 26, בסעיף קטן (ב) יימחקו המלים "וועדות ערעור";
- (10) בסעיף 26, בסעיף קטן (ג) ובסעיף קטן (ד) יימחקו המלים "וכל ועדת ערעור" – בכל מקום שהן;
- (11) בסעיפים 27, 28 ו-29, במקום המלים "ועדת ערעור" בכל מקום שהן יבוא "בית דין אזורי";
- (12) בסעיף 42, בסעיף קטן (ה) יימחקו המלים "או של ועדת ערעור";
- (13) בסעיף 42, בסעיף קטן (ו), במקום "של ועדת ערעור" יבוא "של בית דין אזורי, בערעור לפי חוק זה".

תיקון חוק שירות
המדינה (גימלאות)

3. בחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955⁹ –

- (1) סעיף 7 – בטל;
- (2) בסעיף 8 יימחקו המלים "לוועדת ערעור";
- (3) בסעיף 36, בסעיף קטן (א), במקום "ועדת ערעור (להלן – הועדה)" יבוא "בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967 (להלן – בית דין אזורי)";
- (4) בסעיף 36, בסעיף קטן (ב) יימחקו המלים "סדרי הגשתו וסדרי הדין בערעור";
- (5) בסעיף 36, סעיפים קטנים (ג), (ה) ו-(ו) – בטלים;
- (6) בסעיף 36, בסעיף קטן (ד), במקום "הועדה רשאית" יבוא "בית הדין האזורי רשאי";
- (7) סעיף 37 – בטל;
- (8) בסעיף 38, במקום "סעיפים 36 או 37" יבוא "סעיף 36", ובמקום "שהועדה תורה" יבוא "שבית הדין האזורי יורה";
- (9) בסעיף 42, בסעיף קטן (ג), במקום "סעיפים 36 או 37" יבוא "סעיף 36";
- (10) סעיף 56 – בטל.

תיקון חוק שירות
התעסוקה

4. בחוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959¹⁰ –

- (1) בסעיף 35, במקום הסיפה המתחילה במלים "לבקש את הכרעת שר העבודה" יבוא "לבקש את הכרעת בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967 (להלן – בית דין אזורי)";
- (2) בסעיף 43, במקום הסיפה המתחילה במלים "לפני ועדת עררים עליונה" יבוא "לפני בית דין אזורי, הכל במועדים שייקבעו בתקנות; דרכי הערר בפני ועדת הערר ייקבעו בתקנות".

תיקון חוק הגנת
השכר

5. בחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958¹¹ –

- (1) סעיף 16 – בטל;
- (2) בסעיף 17א, במקום "לבית המשפט או לממונה על גביית השכר" יבוא "לבית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-

⁹ ס"ח השט"ו, עמ' 135.

¹⁰ ס"ח תשי"ט, עמ' 32.

¹¹ ס"ח תשי"ח, עמ' 86.

1967 (להלן – בית דין אזורי), ובמקום "בית המשפט או הממונה" יבוא "בית הדין האזורי";

(3) בסעיף 18, במקום "בית משפט וממונה על גביית שכר רשאים" יבוא "בית דין אזורי רשאי", במקום "נוכח" יבוא "נוכח" ובמקום "בית המשפט או הממונה על גביית השכר, לפי הענין" יבוא "בית הדין האזורי";

(4) סעיף 19 – בטל;

(5) בסעיף 19א, סעיף קטן (ב) – בטל;

(6) סעיפים 20, 21, 22 ו-23 – בטלים;

(7) בסעיף 31 תימחק הסיפה המתחילה במלים "וכן רשאי הוא בהתייעצות עם שר המשפטים להתקין תקנות".

6. בסעיף 7 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954¹², במקום "שופט בית משפט מחוזי על פי בקשה בדרך המרצה" יבוא "בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967, על פי בקשה".

תיקון חוק ארגון הפיקוח על העבודה

7. בסעיף 30 (ב) לחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951¹³, במקום הסיפה המתחילה במלים "לבקש את הכרעת שר העבודה" יבוא "לבקש את הכרעת בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967; בית הדין יתן לוועד העובדים הזדמנות להשמיע את דברו בדרך שיוורה אף אם לא הועד הוא שביקש את ההכרעה".

תיקון חוק שעות עבודה ומנוחה

8. בחוק שכר שווה לעובדת ולעובד, תשכ"ד-1964¹⁴ –

תיקון חוק שכר שווה לעובדת ולעובד

(1) בסעיף 2, בסעיף קטן (א), במקום הסיפה המתחילה במלים "לבקש את הכרעת הממונה על גביית השכר" יבוא "לבקש את הכרעת בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967 (להלן – בית דין אזורי)";

(2) בסעיף 2, בסעיף קטן (ב), במקום "הממונה על גביית השכר" יבוא "בית דין אזורי";

(3) בסעיף 3, במקום "הממונה על גביית השכר" ו"הממונה" יבוא "בית הדין האזורי".

9. בסעיף 10 לחוק הגימלאות לנפגעי ספר, תשי"ז-1956¹⁵, במקום "בית הדין לביטוח לאומי המוקם לפי חוק הביטוח הלאומי" יבוא "בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967", והסיפה המתחילה במלים "והסעיפים 105" – תימחק.

תיקון חוק הגימלאות לנפגעי ספר

10. במקום סעיף 6 לחוק התגמולים לנפגעים בהצלת נפש, תשכ"ה-1965¹⁶, יבוא:

"סמכות בית דין 6. הסמכות הייחודית לדון ולפסוק בכל תביעה לגימלה לפי חוק זה לעבודה ולביטוח לאומי תהא בידי בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967".

תיקון חוק התגמולים לנפגעים בהצלת נפש

11. בסעיף 14 (ב) לחוק חופשה שנתית, תשי"א-1951¹⁷, במקום הסיפה המתחילה במלים "יכריע שר העבודה הכרעה סופית" יבוא "יכריע בדבר בית דין אזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי, תשכ"ח-1967".

תיקון חוק חופשה שנתית

15 ס"ח תשי"ז, עמ' 22.
16 ס"ח תשכ"ה, עמ' 288.
17 ס"ח תשי"א, עמ' 234.

12 ס"ח תשי"ד, עמ' 202.
13 ס"ח תשי"א, עמ' 204.
14 ס"ח תשכ"ד, עמ' 166.

תוספת שניה
(סעיף 23 (ג))

- תקנות המלאכות והתעשיות (הסדרתן) (נפט), 1934.¹⁸
פקודת מחלקת העבודה, 1943.¹⁹
פקודת תאונות ומחלות משלח יד (הודעה), 1945.²⁰
פקודת הבטיחות בעבודה, 1946.²¹
חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949.
חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951.
חוק חופשה שנתית, תשי"א-1951.
חוק איסור אפיית לילה, תשי"א-1951.²²
חוק חמרי נפץ, תשי"ד-1954.²³
חוק החניכות, תשי"ג-1953.²⁴
חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953.²⁵
חוק שירות לאומי, תשי"ג-1953.²⁶
חוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953.
חוק עבודת נשים, תשי"ד-1954.²⁷
חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954.
חוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955.
חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958.
חוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959.
חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959.²⁸
חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ו-1967.²⁹

- 18 ע"ר 1934, תוס' 2, עמ' 438.
19 ע"ר 1943, תוס' 1, עמ' 1.
20 ע"ר 1945, תוס' 1, עמ' 62.
21 ע"ר 1946, תוס' 1, עמ' 60.
22 ס"ח תשי"א, עמ' 61.
23 ס"ח תשי"ד, עמ' 66.
24 ס"ח תשי"ג, עמ' 108.
25 ס"ח תשי"ג, עמ' 115.
26 ס"ח תשי"ג, עמ' 163.
27 ס"ח תשי"ד, עמ' 154.
28 ס"ח תשי"ט, עמ' 86.
29 ס"ח תשכ"ו, עמ' 86.

דברי הסבר

העבודה היא, כידוע, אחד העורקים הראשיים והחיוניים בגופה של המדינה. יחסי עבודה, קשרי עובד ומעביד הם בין הגורמים העיקריים הקובעים את גורל המשק והכלכלה של המדינה ואת האווירה האנושית והחברתית בקרב תושביה. הם גם מעלים יום בעיות קשות ולעתים מסעירות המחייבות פתרונות מהירים.

יש במשפט הישראלי מספר ניכר של חוקי עבודה, רובם ככולם הם של המוסד המחוקק בישראל. הם מעניקים זכויות ומטילים חובות על הכוחות השונים הפועלים בשטח העבודה והייצור, אך הם עצמם גם גוררים אחריהם תמיד בעיות חדשות, המעסיקות כיום מוסדות שונים, בהם גם כתי המשפט.

ענף משפט העבודה הוא יחסית חדש במערכת המשפט שלנו ובנוי על עקרונות חברתיים וכלכליים מיוחדים לו, שנוצרו ונתפתחו מתוך נסיבות חייגו המיוחדות. הוא זקוק ביותר למערכת שפיטה משלו, לגיבוש הנסיון, הנהג והפסיקה שנצטברו עד היום, ולפירושה של חוקי העבודה הקיימים והעתידים לבוא.

נחברר עוד, שיש צורך ואפשרות למוג במערכת זו גם את הענינים המשפטיים הנובעים מקיומו של הביטוח הלאומי ותחיקתו.

החוק המוצע בא לכונן מערכת שפיטה זו, ואלה עיקרי סעיפיו:

בית הדין לעבודה ולביטוח לאומי (להלן – בית הדין) יהיה של שתי ערכאות – בתי דין אזוריים ובית דין ארצי. חברי בית הדין יהיו שופטים מקצועיים שנתמנו במיוחד לכך ונציגי ציבור העובדים והמעבידים (סעיפים 1–2).

בית הדין האזורי ידון בשלושה: שופט, שהוא אב בית הדין, ושני נציגי ציבור, אחד מנציגי העובדים ואחד מנציגי המעבידים (סעיף 17).

לכית הדין האזורי תהיה הסמכות הייחודית לדון בתביעות הנובעות מיחסים בין עובד ומעביד, מכוח חוזה עבודה, הסכם קיבוצי או חוקי העבודה, וכיוצא בזה – בכל ענין שהיה בסמכותו של בית הדין לביטוח לאומי ובכל ענין שהיה בסמכותן של רשויות שפיטה לפי החוקים המפורטים בתוספת הראשונה (סעיף 23 א).

בית הדין האזורי לא יהיה מוסמך לדון בתובענות הקשורות ביחסי עבודה שעילתן בפקודת הנזיקין האזרחיים אלא אם כל בעלי הדין הסכימו להתדיין לפניו (סעיף 23 ב).

פסק דין של בית הדין האזורי ניתן לערעור לפני בית הדין הארצי, שידון בערעור בהרכב של שלושה שופטים ושני נציגי ציבור אחד אחד מנציגי העובדים והמעבידים, או בהרכב של שלושה שופטים וארבעה נציגי ציבור אם נשיא בית הדין החליט על הרכב של שבעה לפי בקשת אחד מבעלי הדין או כיוזמתו בהתחשב בחשיבות השאלות שמתעוררות בדיון (סעיף 26).

שופט בית דין אזורי יהיה מוסמך לדון במשפטים פליליים על עבירות על חוקי עבודה, ופסק-הדין שלו יהיה ניתן לערעור בפני שלושה שופטים של בית הדין הארצי. פסק הדין של בית הדין הארצי יהיה ניתן לערעור נוסף בפני בית המשפט העליון בדומה לפסק-דין של בית משפט מחוזי בערעור פלילי. במשפטים פליליים, הן בבית דין אזורי והן בבית הדין הארצי, יחולו סדרי הדין ודיני הראיות החלים בבתי המשפט הסדירים (סעיף 23 ג); 26 (ב), (ג).

לכית הדין הארצי בהרכב של שבעה תהיה הסמכות הייחודית לדון, כערכאה יחידה, בסכסוך בין הצדדים להסכם קיבוצי, זולת אם נקבעה בהסכם הקיבוצי דרך אחרת לפסוק בסכסוך, – או אף אם נקבעה בהסכם הקיבוצי דרך לפסוק בענינים אלה, אם לדעת בית

הדין עבר זמן סביר בלי שתופעל הדרך שנקבעה או בלי שפסקו על-פיה ואחד הצדדים ביקש שבית הדין ידון בסכסוך (סעיף 24).

כן יהיה מוסמך בית הדין הארצי בהרכב של שבעה לקבוע עובדות בקשר לסכסוך עבודה בשירות המדינה, וזאת על פי בקשת הממשלה או ארגון העובדים היציג של עובדי המדינה. סמכות זו, בשינויים המחוייבים, תהיה לבית הדין הארצי גם לגבי כל גוף הנתון לבקורת מבקר המדינה (סעיף 25).

החוק המוצע מאפשר, בהסכמת כל בעלי הדין, גם דיון מהיר לפני שופט כדן יחיד, ללא כתב תביעה והזמנה לדין. בדיון מהיר תהיה הסמכות בידי השופט לפטוק הן לדין והן לפשרה, ופסק הדין לא יהא ניתן לערעור אלא ברשות נשיא בית הדין הארצי או סגנו (סעיף 30).

בית הדין לא יהיה קשור בדיני הראיות אלא במשפטים פליליים (סעיף 31).
ניתנת אפשרות לבעל דין להיות מיוצג על ידי ארגון עובדים או מעבידים שבעל הדין חבר בו (סעיף 33).

בתקציב בית הדין ישתתף גם המוסד לביטוח לאומי (סעיף 39).
להלן סעיפים 5 עד 8 לפקודת בזיון בית המשפט וסעיפים 32 עד 43 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, אשר יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על בתי הדין:

פקודת בזיון בית המשפט

5. סירב עד להיחקר עפ"י החוק או להשיב על אותן שאלות שהוצגו לפניו כחוק, ולא הראה כל טעם צודק לסירובו, רשאי בית המשפט לתתו מיד במאסר למועד שלא יעלה על חודש אחד, חוץ אם הסכים בינתיים, לפני סיום המשפט, להיחקר ולהשיב על שאלות.

דין עד המטריב להשיב על שאלות

6. (1) בית המשפט העליון, בית משפט מיוחד שנתכונן עפ"י סעיף 55 של דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922, בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום, תהא להם הסמכות לכונן אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצווה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה.

המטריב לציית לצווי-בית המשפט

(2) לא יינתן צו המטיל קנס או מאסר אלא אם כן הוזמן הממרה להופיע ונענה להזמנה, או כשלא בא מצדו, הובא לפני בית המשפט בצו תפיסה כדי להראות טעם מדוע לא יינתן נגדו צו כזה.

(3) הטיל בית משפט מאסר לפי סעיף קטן (1), יודיע על כך ליועץ המשפטי לממשלה.
(4) היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו יביא את ענינו של אסיר לפי סעיף קטן (1) לפני בית המשפט שהטיל עליו את המאסר, לשיקול גוסף, כשראה צורך בכך ולא פחות מאחת לששה חדשים מיום תחילת המאסר.

(5) בשיקול גוסף רשאי בית המשפט, לאחר שנתן לאסיר ולכל בעל דין אחר בהליך שבו הוטל המאסר הזדמנות להשמיע טענותיהם, לקיים את הצו, לשנותו, להתנותו בתנאים או לבטלו או ליתן כל הוראה אחרת שימצא לנכון.

(6) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות סדרי דין בשיקול גוסף לפי סעיף זה.

7. (1) מי שהאשימוהו בהמראה ואי אפשר למצוא אותו בתוך תחומי שיפוטו של כל בית משפט בישראל, רשאי בית המשפט ליתן צו המטיל קנס או מאסר ככל אשר ימצא לצודק, או לצוות שיינתן כתב ירידה לנכסיו, ואותו כתב ירידה לנכסים ישעבד את נכסי המקרקעים שלו באותו אופן ובאותו שיעור מכל הבחינות כדין צו ירידה לנכסים במשפט אזרחי.

ירידה לנכסים

(2) כתב ירידה לנכסים יהא ערוך אל שני אנשים או אל יותר משניים שיתמנו לכך ע"י בית המשפט, ובו יצטוו ויורשו לרדת לכל נכסי המקרקעים של האדם שניתן נגדו הכתב, לגבות ולטול ולקבל לרשותם לא רק את דמי השכירות והרווחים של מקרקעים האמורים, אלא גם את סחורותיו, כליו ומטלטליו, ולעכבם ולהחזיקם בידם בתורת עיקול, עד שיופיע לפני בית המשפט ויסיר מעליו את אשמת הבזיון, או עד שבית המשפט יצווה אחרת; רשאי בית המשפט לצוות לשלם מתוך ההכנסות המתקבלות באותם הנכסים שירדו אליהם, את כל החוצאות הכרוכות בהוצאה לפועל של הירידה לנכסים, לרבות אותו השכר ההוגן לאנשים שנתמנו להוציא לפועל את הירידה לנכסים, בכל אשר ימצא בית המשפט לנכון לפטוק.

(3) בכל משפט נגד אדם על המראה, יתן בית המשפט שבפניו מתברר הענין אותו צו שימצא לנכון ביחס לתשלום ההוצאות שנגרמו מתוך כך.

פרעורים

8. (1) צו המטיל עונש שניתן ע"י בית משפט מחוזי או בית משפט שלום עפ"י סעיף 6 יהא ניתן לערער באותם התנאים הנוהגים בערער על פסק דין פלילי המטיל עונש כיוצא בזה.

(2) בכפוף להוראות סעיף 3(2), אין לערער על כל צו המטיל עונש שניתן ע"י כל בית משפט עפ"י סעיף 3(1).

חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957

בית משפט שנהלקו בו הדעות

32. בית משפט הדין בשלושה או יותר, ונחלקו דעות השופטים, תכריע דעת הרוב; אין רוב לדעה אחת – תכריע דעת אב"בית-הדין, ובענין פלילי – הדעה אשר לדעת אב"בית-הדין מקילה עם הנאשם.

הלכה פסוקה

33. (א) בית משפט יונחה על ידי הלכה שנפסקה בבית משפט גבוה ממנו.
(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון.

סמכות כללית להחט סעד

34. כל בית משפט הדין בענין אזרחי מוסמך לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה, צו-לא-תעשה, צו ביצוע בעין וכל סעד אחר, ככל שיראה נכון בנסיבות שלפניו.

סמכות נגרה

35. הובא ענין כדין לפני בית משפט והתעוררה בו דרך אנג שאלה שהכרעתה דרושה לביורר הענין, רשאי בית המשפט להכריע בה לצורך אותו ענין אף אם הענין שבשאלה הוא בסמכותו הייחודית של בית משפט אחר או של בית דין אחר.

העברת ענין למקום אחר

36. ענין שהובא או שיש להביאו לפני בית משפט מחוזי או בית משפט שלום במקום אחר, רשאי נשיא בית המשפט העליון או ממלא מקומו הקבוע להורות שיהיה גידון בבית משפט של אותה דרגה במקום אחר; ובלבד שלא תינתן הוראה לפי סעיף זה לאחר התחלת הדיון אלא בהסכמת השופט שהחל לדון בו.

סעד בשל חוסר סמכות

37. (א) מצא בית משפט שאין הוא יכול לדון בענין שלפניו מחמת שאינו בסמכותו המקומית או העניינית, והוא בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר, רשאי הוא להעבירו לבית המשפט או לבית הדין האחר, והלה ידון בו, כאילו הובא לפניו מלכתחילה, ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית המשפט הקודם.
(ב) בית המשפט או בית הדין שאליו העבר ענין כאמור, לא יעבירו עוד.

מומכות הדיון

38. (א) בית משפט ידון בפרומבי.
(ב) רשאי בית משפט לדון בענין מסויים, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות, אם ראה צורך בכך לשם שמירה על בטחון המדינה, לשם הגנה על המוסר או לשם הגנה על שלומם של קטין.
(ג) בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, רשאי בית המשפט לדון בדלתיים סגורות.

הרחקת קטינים מבית המשפט

(ד) החליט בית המשפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון כולו או מקצתו.

איסור פרסומים

39. רשאי בית המשפט לאסור על קטין להימצא בבית המשפט בשעת הדיון ולצוות על הרחקתו מבית המשפט.

40. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.
(ב) לא יצלם אדם באולם בית המשפט ולא יפרסם הצלום כזה אלא ברשות בית המשפט.
(ג) לא יפרסם אדם, בלי רשות בית המשפט, שם קטין שלא מלאו לו שש עשרה שנה והוא נאשם או עד במשפט פלילי, או מתלונן או ניוק במשפט בשל עבירה לפי פירק 17 למקודת החוק הפלילי, 1936, ולא תמונתו, מענו או פרטים אחרים העשויים להביא לזיהויו של הקטין.
(ד) בית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון.
(ה) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה, – דינו – מאסר ששה חדשים או קנס אלף לירות.

- פרטומים מיוחדים
41. (א) לא יפרסם אדם דבר על ענין התלוי ועומד בבית משפט, אם יש בפרסום כדי להשפיע על מהלך המשפט או תוצאותיו; ואולם אין איסור זה חל על פרסום ידיעה בתום לב על דבר שנאמר או שאירע בישיבה פומבית של בית המשפט.
- (ב) העובר על הוראות סעיף זה, דינו – מאסר שנה אחת או קנס אלפיים לירות.
- איסור הפרעה
בבית המשפט
42. (א) המפריע לדיוני בית המשפט לעיני בית המשפט או סמוך למקום הדיון, רשאי בית המשפט לצוות על הרחקתו או לכפותו, במאסר או בקנס, להתנהג כראוי.
- (ב) הוראות סעיף זה באות להוסיף על סמכויות בית המשפט לפי כל דין אחר; אך לא ייענש אדם בשל התנהגות אשר בניגה הוטל עליו מאסר או קנס לפי סעיף זה.
- (ג) הודעה בכתב על צו מאסר או קנס לפי סעיף קטן (א), תינתן מיד לנשיא בית המשפט העליון, ורשאי הנשיא לבטל את הצו או לשנותו לקילא.
- טפיונתן של החלטות
43. מבלי למעט מן האמור בסעיף 42 (ג) החלטות בית משפט לפי הסעיפים 38, 39, 42 – אין אחריהן ולא כלום.

